

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 15.

A szentesi háború.

A szentesi képviselő választás azzal kezdődött, hogy egy sereg képviselő leutazott a csatatérre. Köztük volt Ugron is, kit nem engedtek szóhoz jutni. Helyesen. Ugron nem ilyen társaságba való. Hanem annál többet beszélt és tett Pichler.

A katolikus körökben olvasóját rázta, a kálvinisták között tiszta liberalizmusára hivatkozott, hisz ő a nagy Pichler ki papot vert.

És ki ellen küzdött ily sokoldaluan Pichler ur? Egy másik 48-as ellen. Akár csak a múlt választásnál, hol az ő frakciója még a kormánypárttal is szövetségelt, csak hogy a független függetlenségi elemet kiszorítsák.

Ah! ha a függetlenségi furor ekkora tüzzel gyújtana a kormánypárt alá, az már régen megsült volna.

A lejárt Sima jelöltjét számba sem véve, a másik jelölt is függetlenségi, szintén újságíró, de az igaz, hogy a függetlenségi pártot még nem böcsmérelte s a kormány javára hajtani nem igyekezett soha.

De ne feledjük el a Sima jelöltjét sem.

Ez az ur dr. Molnár Jenő. Egészen jó magyar név, de Pichler ur, a liberális papverő Pichler kifirtatta, hogy e név viselője zsidó.

Nagyszerű gondolata támadt aztán Pichler urnak, amit ugyan előtte már sokszor megcsináltak, de egyszer sem volt tisztességes eljárás. Állított egy másik dr. Molnár Jenőt jelöltnek és azt követelte, hogy a választásnál úgy különböztessék meg a két Molnárt, hogy »zsidó Molnár« és »keresztény Molnár«.

Hát azt a kuriai bíraskodást meg kell szigorítani s külön paragrafust venni az ilyen furfanggal szemben.

Ha egy néppárti tenne ilyen indítványt, Uram te tudod, milyen láрма támadna ebből. Mert a liberális Pichler tette, vajjon mit szólnak hozzá?

Botozás is volt a választás előtt, lélekufárság a választás alatt s meggyőződhetünk róla, hogy ha a kormányban nincs jó indulat, úgy tisztán csak jó Isten törődik a haza ügyével, mert az ellenzék csakis házi intrigáival gondol.

Lehetetlen, hogy ez az állapot tartós maradjon. A viszonyok kényszerűsége fog újabb párt alakulásokat létre hozni és hisszük, hogy újabb párt erkölcsöket is.

Hogy ki lesz a pótválasztáson győztes az tökéletesen közömbös, de hogy a függetlenségi párt tépett nimbusa sárba

lett tiporva, az bizonyos és mondjuk ki, — hogy ez a választás szinte igazolására szolgál a bukott érának.

P—y.

Károlyi Sándor gróf a telepítésről.

A *Hazánk* vasárnapi száma terjedelmes cikket közöl gróf Károlyi Sándortól a legelső magyar gazdától. Az agrár eszmék érdemű bajnoka e terjedelmes cikkben fejti ki véleményét a telepítés kérdéséről, mely f. hó 18-án kerül tárgyalásra a földművelésügyi minisztérium által összehívott ankéten. Közöljük e cikk végétől a következőket:

Helytelenül járna el az, a ki a telepítést csakis a nagybirtok megosztására szorítaná és ezeket 10—20 holdas hasábkra akarná felosztani. Ez nem elég, mert bizonyos oltalmazó rendszabályok nélkül onnan újból sok embert ki fognak dobni és csakhamar új latifundiumok fognak alakulni, melyek urai üzerek lesznek, a kik azokat talán tisztességtelen üzletek útján szerezték meg. Ez idő szerint semmiféle rendszabályra nincs szükség, hogy a nagy birtokokat szétszedsuk, mert tömérdek sok az árverés, föld kapható elég, csak legyen arra elég valamelyes pénzzel rendelkező ember. A telepítésre adandó segélyösszegek nem egyformán osztandók ki. A nemzetiségi vidékek közé telepítendők nagyobb mérvben segélyezendők, mint azok, akik magyar vidéken vesznek és hasábolnak föl kisebb vagy nagyobb birtokokat. Végül ezeknél még több figyelmet érdemel a törpe birtokot venni szándékozó munkás, akit a föntiek szerint a hitelszövetkezetek gyámkodására bízik és akinek számára hathatós támogatást kérnek, ha a hitelszövetkezetek e részben kívánni valót hagynának fenn. Ha idők multával másként mutatkoznék az eladó birtokok száma, ha szintén földhiány lenne észlelhető, akkor gondoskodni kellene az állami és községi birtokok egy részének felosztásáról. Ezen kívül egyházi és

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ábrándvilág.

(Egy kis leány naplójából).

Írta: Gaby.

Az embernek van sok szép gondolatja a miket mindég sajnál, hogy meg nem ír. S vannak megint olyan kellemes és kellemetlen vagy nevetséges helyzetei, melyeket szintén meg kellene örökíteni, részint hogy okuljunk rajta máskor vagy újra átéljük a kellemes perczeket. Na hát erre való a sokak által kigunyolt napló, mit már ugyan többször hallottam kifigurázva, még sem dönt meg annak helytelen voltáról. Az olyan kedves kis »valami«; az embernek második »én«-je.

Itt fekszik előttem a nyáron át vezetett naplóm, ez aztán igazán nevetségesen tűnik fel előttem s egészen elembé tárja akkori gondolkodás módomat. Amit akkor életkérdésnek véltem, azt ma nagy oktalanságnak tartom. Hja de így változik az ember — vagyis a leánytermészet. Ezt a nyarat soh'sem fogom elfelejteni s ezt csakis »neki« köszönhetem. Krajczáros füzetekbe rémesen rossz írással van írva, de nem csoda; egy pislogó gyertyánál nem lehet

a szépirás szabályait követni, különben erre nincs szükség; rajtam kívül senkinek sem szabad ezen mély titkokba avatallan szemmel betekinteni, sőt én is csak loppal tehetem azt, mert ha a gymnazista öcsém észrevenné, tudom, hogy kaczagna rajta az egész osztály, mint a hogy szoktak mulatni egy egyszerű naiv leány naplón. Apropos! Valani regényben olvastam eféle esetet s azon históriában a szegény naplótulajdonos öngyilkos lesz e miatt. (Na hát ezt én mégsem tenném.)

Milyen soha meg nem valósulható ábrándok!! Mert ábrándjaim mindég elérhetetlen személyek körül csoportosulnak. Képzetelem mindég új és új alakot kíván s hogy mikor állapodik meg végre, arra magam is kíváncsi vagyok. Na de hál' Istennek erről még ráérek gondolkozni. S mint mindennek, ennek is biztosan eljön a maga ideje, hát én várom naplóm-ba napról napra az én kivihetetlen ábrándjaimat, melyek bár jól tudom nem jutnak napfényre soha, mégis jól esik még csak gondolatnak is, az az édes érzés, mit megvalósulva szerezhetnének nekem.

Naplóm azonban nem csak merő ideáлизmus, benne vannak elfoglaltságaim, még pedig a legzavarosabb összevisszaságban.

A nem sikerült kávécrémről minden átmélet nélkül térek az »ő« gyönyörű dióbarna szemeire; annyi következetesség még is csak van benne, hogy ez is meg amaz is — barna.

De épen ez adja meg az érdekességet és természetességet minden mesterkéltég nélkül: mert ha arra ügyelünk, mint következzenek egymásután a témák és a mondatok, nincs időnk a tulajdonképeni írni valónk átgondolására. Ez pedig a fő!

Leányok! Tanácslom vezessetek mindnyájuk naplót s bizony nem bánja meg egy sem, hogy ezen tanácsomat megfogadta! Mert ugyis eljön az az idő, mikor már egyéb gondok miatt ez teljesen lehetetlen s akkor mily jól eső lesz visszagondolni, a gondtalanul eltöltött bájos leányévekre melyek soha többé vissza nem térnek.

És én harcolni fogok a napló mellett egész a halálig! De nem az igazi nagy kaszást értem, hanem a rózsaszín felhők mögött megjelenő Ámor eljöveteleig, a mikor is vége a leány élet tavaszának, vége a szép soha, soha meg nem valósuló ábrándoknak!

hitbizományi szántóföld-nagybirtokoknak erdő és hegyvidéki területekkel leendő kicseréléséről, amennyiben hasonló értékű erdők kaphatók lennének, persze nem kényszerintézkedések, hanem szabad egyezkedések útján kellene ily eset beálltával gondoskodni. Ezek a cserék az állam részéről, ha bizonyos előre jelzett megyékben történnek, pártolándók és előmozdítandók lennének. Magányos telepítéseit csakis az esetben kell pártolni, ha a gazdasági egyesületek szövetsége helyén valónak látja a szóban forgó telepítés, vagy parcellázás pártolását. Ez az ügyet ez esetben rendezni és a vállalkozást a törvény által adandó előnyökben részesíteni. Egyébként azon magánparcellázások és telepítések, melyeket a gazdasági egyesületek szövetsége nem gyámolít, a törvényben körülírandó módon szabályozandók és védelem adandó a telepéseknek, nehogy a fehér rabszolgák ügye újból felmerüljön.

A telepítéssel a kivándorlást egy könnyen nem fogjuk meggátolhatni. Az ügyesebb, a merészebb a kilátásba helyezett földvételhez csak akkor fog nyulni, ha az számára igen előnyös fog lenni. A veszély az lesz, hogy ügyetlenebbet és kevésbé életre valóit fogunk telepíteni, vagy esetleg rosszat és perverzust, míg ép az ügyes a szemes, az a ki telepíteni való fog kivándorolni. Ez az oka annak, hogy vagy csak lassan, vagy ha a dolgot siettetjük, drágán, az államtól nyerendő segélyösszegek sokat ráfizetve, fogunk földműves embert telepíteni. Ily áldozatokkal pedig lassan annyira megromlanék a közszellem, hogy a fokozódó pretensiók miatt megszűnének telepíteni. Lassan kell tehát haladni. Kitartással le fogjuk győzni az akadályokat. A régi középosztály eltűnése által okozott károkat azzal kell pótolni, hogy alakuló új középosztályunkból azokat, a kik magyar fajunkhoz tartoznak, közép birtokok megszerzésére segélyezzük, hogy vegyenek és dominálják a helyzetet, a megváltozott viszonyok között, mint tíz századon át az elődök tették.

A szentesi választás.

Rendben kezdődött vasárnap, zavar nélkül folytatódott és méltóságosan folyt le tegnap Szentesen a képviselőválasztás. Az eredménye az, hogy *Dienes Márton* kapta a legtöbb szavazatot. Utánna *Molnár Jenő* következik, *Fázmándy Dénes* és *Mezőfi Vilmos* az arányhoz képest csekély számú szavazatot kaptak, úgy hogy *Fázmándy* már délután 5 órakor elutazott, mert minden kilátása a győzelemre, vagy akárcsak az előnyomulására elveszett.

A záróra éjjel tizenkét órára volt kitűzve. Az utolsó órában alig pár szavazó jelentkezett. Tizenkét órakor a szavazás bezárult, vég-eredménye a következő volt:

Dienes 681.

Molnár 614.

Fázmándy 159.

Mezőfi 104.

A választást megelőző hangulatból mára lármás jeleneteket vártak. Annak folytán széleskörű óvintézkedéseket tettek. Szegedről egy zászlóalj gyalogság és egy eskadron huszár jött le. A csendőrséget Budapestről megerősítették. A csendőrök egész napon át bejárták a várost, a választási helyiség körül erős katonai kordont vontak. Minden ajtóban szuronyos csendőr állt. Azonban a szentesiek komolysága és józan-sága minden bajnak elejét vette. Sehol sem volt rendzavarás, csak Gálfi, Sima főcserese okvetlenkedett a választóhelyiségben, mire a csendőrök kivezették.

A király és a csehek.

A szombati udvari ebéden a király a cerele alkalmával hosszasan beszélgetett *Stranszki* dr.-ral a csehek egyik képviselőjével. A beszélgetés természetesen a zde körül forgott, a mikor is a király a cseh képviselő előtt a következő átírozott kijelentést tette:

A Zde-kérdésben elfoglalt álláspontjával nem vagyok kibékülve. *Képes vagyok statáriumot hirdetni, míg a nép nem nyugszik bele. A hadsereg kérdéseiben nem értem a tréfát* és megmondom, hogy ebből az ügyből kifolyólag senkinek sem fogok amnesztiát adni.

E nevezetes kijelentés mindenütt igen nagy feltűnést keltett s kinosan hatott Csehországban s különösen Prágában. Ennek hatásáról tudósításunk a következő:

Óriás feltűnést keltettek a királynak szokatlanul erős szavai, amelyeket a Zde-kérdésben tegnap Sztranszky képviselőhöz intézett. A királyi szavakról a fölfogás különböző épp úgy, mint a benyomás, amelyet különböző oldalon tettek. A németek természetesen igen nagy örömmel fogadták a fejedelem nyilatkozatát, mert az hiszik, hogy most már ismét teljesen helyreáll Ausztriában a németek hegemóniája. A csehek az első pillanatban teljesen konsternálva voltak, de csakhamar vad düh fogta el őket és azt hirtelenséggel mindenfelé, hogy most már vége minden békülésnek. Szóba sem állanak többé senkivel, hanem mennek a maguk útján. Azt mondják, hogy amint megnyílik a parlament, ők azonnal megkezdik az obstrukciót. A csehek fölfogását illusztrálja a Csehországból érkező az a hír, mely szerint már több cseh községben, a többi közt Podjebradban is, úgy a községi előljáróság, valamint az egyesületek is elhatározták, hogy a helyiségüket nem engedik át ujonczozásra. E német és cseh fölfogásoktól tökéletesen eltérő s a legtöbb figyelmet érdemlő a király szavairól az, hogy a király elégtételt akart adni a felsőbb katonai köröknek és határozottan tudtára adni mindenkinek, hogy a hadsereg kérdésében intranzigens és a hadsereget olyannak tartja, melyhez nyulni semmiféle formában és módon vagy ürügy alatt nem szabad. E fölfogás mellett bizonyára figyelmet alig érdemel az a többfelé kolportált hír, hogy a király e nyilatkozatával elő akarja készíteni a jövőre abszolutisztikus kormányformát. Akik ismerik az uralkodót, tudják, hogy a király nem igen hajlandó abszolutisztikus experimentumokra.

Bécs, jan. 15. (Saját tud. távirata.) Az osztrák delegáció mai ülése előtt élénk megbeszélés tárgyát képezte a királynak a szombati udvari ebéden dr. *Stranszki* cseh képviselővel folytatott beszélgetése s *Kramazz* képviselő a beszélgetésre czélozva mondá a delegációban, amidőn a kormányzati rendszerről beszélt:

— *Quem deus perdere vult, prius dementat!*

Osztrák válság.

Bécs, január 15.

Ausztriában az új kabinet vajdasi fájdalom-még mindig tartanak. E pillanatban az sem bizonyos, hogy vajjon *Koerber* lesz az új kabinet feje. Az osztrák válságról szóló hírek legnagyobb része megegyez abban, hogy *Koerber* kinevezése osztrák miniszterelnökké befejezett dolog és a delegáció mostani ülészakának befejezése után közvetlenül be fog következni. Vannak azonban olyan hírek is, melyek azt jelentik, hogy *Koerber* kabinetalakítási missziója meghiúsult és hogy *Gautsch* lesz az osztrák miniszterelnök. Újabb bonyodalmat okozott többek között a nemzetnek az a kívánsága, hogy az új miniszteriumba egy tárczanélküli német miniszter, úgynevezett *Landsmann*-miniszter is helyet foglaljon, a mely kívánságnak *Koerber* vonakodik eleget tenni.

Délafrikai háború.

A délafrikai harcztérről, pár napi nyugalom után, ma ismét jelentős hírek érkeznek. *Lord Roberts* és *Kitchener*, az új hadvezetők keze már belenyúlt az angol seregek rendezetlen mechanizmusába s kezdőizgatni, elsőbbsen is a még mindig ostromlott *Ladysmith* fölmentésére. *Buller* tábornok, ugyálszik, döntő támadást kezdett a buroknak a Tugela-folyó hosszában húzódó hadállása ellen. A táviratok csak jelzik, hogy ütközet kezdődött, de eredményt, részletet róla nem közölnek. A jelentésekből csak az látható, hogy *Buller* kombinált rendszeres támadást kezdett: mindenfelől foglalkoztatja az ellenséget, úgy, hogy a burok nem tudhatják, melyik ponton éri őket az igazi támadás. E közben *Warren* tábornok úgynevezett repülőhadoszloppal támogatja *Bullert*. Feladata nyilván az, hogy míg *Buller* az egész Tugela mentén támad, ő seregével feljebb vonul a folyó mentén, átkel rajta s oldalt támadja a burokat. Lehet, hogy ebben a műveletben részt vesz majd *Ladysmith* is, talán úgy, hogy *White* tábornok a *Buller* és *Warren* támadásaival egy időben kirohanást tesz a városból. Ilyesmit sejtet, hogy a támadás előtt való éjjel *Ladysmith* és *Buller* rakéta jeleket váltottak egymással.

Ugyancsak bur forrásból jelentik, hogy az angolok a Fokföldön is nagyobb hadműveletre készülnek és hogy kisebb angol csapatok már átlépték a Oranje határát.

London, január 14. A Reuter-ügynökségnek jelentik *Modder-River*-ből 11-iki kelettel: *Babington* tábornok, *Pichler* ezredes és *Byrne* őrnagy vezetése alatt álló kisebb csapatok támogatásával, a melyek *Belmont*-ból és az összekötő vonal más pontjairól jöttek, szerencsés földerítő kivonulást tett Oranje szabadállam területére, husz mértföldnyire a határtól. Az országot nagyon alkalmasnak találta a lovasság hadműveleteire. *Byrne* hadoszlopa kikémlelte a búrok legszélső balszárnyának egyik hadállását, a melyen 700 búr talált.

London, jan. 14. A hadügyminiszterium *Roberts* lord főparancsnoktól e hó 13-áról Fokvárosból a következő táviratot kapta: Egy lovas csapat, a melyet *Methuen* tábornok kémszemlére kiküldött, 11-én visszaérkezett. A csapat a szabadállam területén 25 mértföldnyire hatolt előre, de csak ellenséges őrjáratokra bukkant, egyébként pedig a vidék nem volt megszállva. A *Modder-River* mellett minden nyugodt. *French* tábornok 10-én kikémlelte az ellenség balszárnyát, 11-én *Shiumgers*-farmtól lovassággal és lovas-tüzérséggel előrenyomult hogy a *Dolsberg*-től keletre levő búr tábornok kombázza, de nem sikerült az ellenséget megkerülnie. Egy lovasságból és lovasított gyalogságból álló rekognoszáló csapat *Bastardsneck*-től északra küldetett ki.

Mafeking-ből jelentik december 28-áról, hogy ott minden jól van.

London, január 14. *Robert* lordnak egy mai keleti fokvárosi távirata szerint a helyzet nem változott.

Kairo, január 14. (Reuter). Tizenhét egyiptomi szolgálatban álló angol tiszt Dél-Afrikába ment, úgy szintén a *Westkent*-ezred, a mely most *Alexandriában* van helyőrségen.

London, jan. 14. A *Gras-Pan* mellett vívott előőrsi csata alkalmával elfogtak egy

Jeppe Károly nevű dúsgazdag burt, a ki vitézül küzdött Methuen lord csapata ellen. Jeppe egyike Transzvál leggazdagabb polgárainak, vagyonát több millióra becsülik. Ezelőtt huszonhat esztendővel vándorolt ki Délafrikába hazájából Mecklenburgból, ahol annak idején tönkre ment. Transzválban először korcsmáros lett belőle, majd tisztviselő a térképező osztálynál. Lassankint összegyűjtött egy kis pénzt és akkor leánya spekulációba bocsátkozott és megvetette nagy vagyonának alapját. A mellett azonban megtartotta tisztviselői állását és a térképező osztályt vezette Pretoriában egész a háború kitöréséig. A transzváli térképező osztály munkájának eredménye szigorú államtitok. Az angolok térképei nagyon felületesek, olyanok, mint egy iskolai atlasz, taktikai czélokra nem igen használhatók. Ezért nagy hasznát vehetnék a bur milliomos fölvilágosításainak, de az nem szól egy szót sem. Jeppe Károly felesége született Levetsov bárónő, ki mindig hű társa volt férjének az élet viszontagságaiban. Jeppéné most férje kívánságára utban van vissza régi hazájába. Jeppe Károlyt az angolok azalatt a föltétel alatt, hogy szintén visszatér egyszer s mindenkorra Európába, szabadon akarják bocsátani. A bur hadseregben a fogoly milliomosnak több felnőtt fia küzd.

Vizfogyasztásunk az 1899-ik évben.

A városi mérnöki hivatal pontos feljegyzései és kiszámításai alapján nem lesz érdektelen a múlt évi vízvezetési vízfogyasztásunk adatait a következőkben közölni:

A vízműtelep szivattyú gépeinek fordulatszámából a legbiztosabban megtudjuk, hogy mind a három szivógép 1899. évben 10 millió 275 ezer 690 hektoliter vizet emelt és ez fel is használtatott az egész város területén. E rengeteg vízmennyiség üzemkölsége és a géptelep személyzetének fizetés megtérítése czimén fizetett a városi pénztár a Walser-féle vállalatnak 18,252 koronát.

A fentemlített vízmennyiségből legtöbb fogyott:

december hónapban 996,824 hektoliter;
augusztusban 958,193 hektoliter;

juliusban 919,824 hektoliter; a többi hónapok átlaga volt 856,300 hektoliter; legkevesebb fogyott februárban, 658,849 hektoliter.

Az említett vízmennyiségből természetesen jelentékeny víz fogyott az utcák locsolásánál, valamint a városban felállított 50 közkut általános használatánál.

A többi magánfogyasztásról nem állhatnak adatok rendelkezésünkre, csakis azt tudjuk erről pontosan, hogy 41 épületben (laktanyák, gyárak) vannak vízmérő órák elhelyezve, s e 41 vízmérő órán át fogyasztatott összesen 1 millió 68 ezer 734 hektoliter. Legnagyobb fogyasztó a honvéd hadapród iskola; itt a múlt évben elfogyott 284,861 hektoliter; utánna következik a Ferencz József huszár laktanya 88097 hektoliter; azután a Vilmos fhg. tűzér laktanya 81904 hektolitert. Ezek a vízért mit sem fizetnek a városnak. A legnagyobb magán fogyasztók, kik a vízért fizetnek a következők: Berger Dániel, fogyasztott 94014 hektolitert, Moskovits A. és fiai (a két szeszgyár) 87362 hektolitert. Moskovits Mór 86598 hekt. Heller Ede 37742 hekt. Törvényszéki palota 38246 hekt. Légszeszgyár 23263 hekt. Farkas József műkertész 23240 hekt. Füchsl testvérek 22408 hekt. stb.

Az is érdekes adat, hogy míg a várban, hol legalább is ötször annyi katona van összpontosítva, csak 57157 hekt. víz fogyott, mert itt a vízért fizetnek, míg a huszár és tűzér laktanyában, ahol nem fizetnek, 88097 illetve 81904 hekt. fogyasztatott.

Mindez adatok eléggé indokolják, hogy miért

kellett a vízműtelep további kibővítéséről gondoskodni; mert a tervezés idején még szó sem volt oly nagymérvű fogyasztást igénylő intézetekről milyenek az új három laktanya és honvéd hadapród iskola; most újból tervbe van véve egy nagy honvéd laktanya, felépült az új pénzügyi palota, épül a színház stb., mind oly új épületek, melyek a most folyó év vízfogyasztását ismét tetemesen emelni fogják.

A lipótvárosi kaviár.

Nagyvárad, január 15.

A Csarnok estélyét nem egyhamar felejtik el, a kik ott voltak, különösen a hölgyek nem. A hangversenyen szereplő Z. Bárdi Gabi a Népszínház tagja ugyanis meglepetést szerzett a Csarnok közönségének.

A művész nő többször énekelgetett a lipótvárosi kaszinó hangversenyein klasszikus zeneszámokat és kevésbé klasszikus kuplékat. E szereplések folyamán úgy tapasztalta, hogy a lipótvárosi kaszinó hangversenyközönségének különösen a sikamlósabbnál sikamlósabb kuplék tetszenek. Ezekért jár ki bőven a tomboló taps és minden egyéb. Tudnia kell ugyanis minden rendezőnek, hogy ezeken a hangversenyeken az előadott kuplékban kell lenni, hogy is szokták mondani, . . . egy kis kaviárnak.

A művész nő azonban nem igen tud distingválni s innen eredt az a meglepetés, a mit a nagyváradai Csarnok estélyen keltett a »Tilos a bemenet« és »Van valami mondani valóm« refrainnel végződő sikamlós, vagy jobban mondva kaviáros kuplékkal.

Ami azonban a lipótvárosi kaszinóban csak kaviáros tekintetek alá esik, az itt már Nagyváradon szörnyen borsos, paprikás dolog, melyet a legerősebb gyomor se igen vesz be. A rendezőség hibája, hogy nem figyelmeztette erre a méltóságos asszonyt, pedig a mint egyik helyi lapban olvassuk d. u. 5 órakor a hangverseny előtt próbát is tartottak. A méltóságos asszony azután felbátorodva a frenetikus tapsvihartól, ami felhangzott a Káldi Csalogánydala után belekezdett a »Tilos a bemenet« kupléba, mely »Szabad a bemenet«-tel végződik. Az első négy versszak még nem keltett valami nagy hatást, hanem az ötödiknél már teljes volt a hatás. A kis zsongásból, a mi a teremben volt meglepetésszerű halotti csend lett, melyet csak itt ott tört meg a férfiak elfojtott kacagása és utánna felhangzott a taps u'varisságból, a hölgyek pedig kipirult arcczal meglepetve tekintettek egymásra. A lipótvárosi kaviár nem izlett sehogysem. Ez még hagyján, hanem következett a XVI. századbeli francia dal, a melyet már kevesebben értettek, de a kik megértették, azok azt állítják, hogy még »olyanabb«, hasonlóképen az utolsó kuplé a »Van valami mondani valója« című.

Hogy az irásunk teljes legyen, még azt a kis epizódot is el kell mondanunk, a mi a Zöldfa szálloda éttermében játszódott le vasárnap este, a hol tudvalevőleg egy orfeum társulat mulattatja az étterem vendégeit. Egy társaság, melyben egyik munkatársunk is volt, éppen ezt a Csarnok estélyen történt meglepetést tárgyalta és tárgyalta dühös türelemmel a zenélő bohócok csilingelésén keresztül is. Egyszerre azonban velünk is meglepetés történt, mert az egyik orfeumos hölgy rázendített a hirhelt »Tilos a bemenet« kupléra, a mi különben minden orfeumnak műsordarabja szokott lenni és ebben a körben már nagyon közönséges nótácska.

Elvégre is erről nem lehet tenni. Ha orfeumdarabokat színházakban játszanak el mint az Asszonyregimentet, az orfeumok miért ne köcsönözhetnének a színházról sikamlós dalokat. Elvégre orfeumba nem megy senki se klasszikus zeneszámokat hallgatni.

Az orfeumi énekes hölgy az egyik versszakot a másik után énekelte el fokozódó érdeklődés mellett és azt a bizonyos kaviáros 5-ik versszakot, mely a Csarnok estélyén nagy meglepetést keltett, . . . nem énekelte.

Előfizetési felhívás.

Január 1-étől második lustumát, VI. évfolyamát kezdte meg a »Tiszántul«.

Ot esztendő küzdelmes munkájára s e kitartó munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszú idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősíteni a keresztény szellemű és hazafias irányu közvéleményt, ápolni a szemléletmást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agrár-eszméket, erősíteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Onzetlenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszaélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hűségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi ügyeket hirczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló művészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányu szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálások vagyunk érte, de hogy az új évben kettőzött buzgalommal s hatványozott eredménynyel működhezzünk régi programunk megvalósításán, bizalommal kérjük a t. közönség hatóságos pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóniv.-ból átvéve:

Egy évre 16 korona.

Negyedévre 4 korona.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre 20 korona.

Negyedévre 5 korona.

Vidékre postán küldve:

Egy évre 24 kor.

Negyedévre 6 kor.

A »TISZÁNTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

»A vácsi püspökség«.

Ily című vezércikkben a »Budapesti Hírlap« sem átalította beállani a dr. Belopotoczky Kálmán tábori püspök ur ellen indított személyeskedő hírlapi hajszá rendezői közzé.

A »Tiszántul« már megadta az ily rendesen holmi »stréber«-ektől, ellenségektől, vagy bosszuallóktól mozgatott, vagy támogatott s a tisztesseges sajtónak becsületére nem váló eljárásra a katolikus sajtó részéről a választ.

Hogy én is hozzászóllok, az oka az, mert a »Budapesti Hírlap« egy pár konkrét megnevezett vádló állításra igyekszik alapítani támadását.

Azon önmagának föltett kérdésre: mit tudunk Belopotoczkyról? Egész határozottsággal meri a nagy nyilvánosság piacán hirdetni: »Azt, hogy a budapesti papnöveldeben egy évig professzor és prefectus volt s ez idő alatt a tót kispapokkal tót önképzőkört akart csinálni s a horvát kispapokat külön egyesületben szervezte... a magyar irodalmat pedig Belopotoczky tiltotta és üldözte«.

Amiket még a »Budapesti Hírlap« azonfelül felhoz róla, csak azért nem említem fel, mert habár czélzatuk nyilvánvaló, de nem vádak.

Ezen soroknak nem az a céljuk, hogy mert egy betöltésre váró püspöki székkal kapcsolatosan rágalmazzák nyilvánosan Belopotoczky tábori püspököt; ezen rágalmazásokkal szemben épen most magasztaljuk az ő kitűnő érdemeit; mert így úgy tűnhetnének fel valaki előtt, mintha mi meg dicsőtő reklamákkal akarnánk azon csunya hajszában részt venni, melyet egy-egy püspöki székek megüresedése idején rendszeren illetéktelen egyének rendeznek. Egyéb különben rendszerint megérdemlett jelzőt nem használunk.

Azért egyszerűen szembe nézek a konkrét vádakkal és mint illetékes tanu, — mert dr. Belopotoczky Kálmánnak a budapesti papnöveldeben növendéke s a budapesti egyetemen tanítványa voltam, — határozottan kijelentem, hogy az idézett konkrét vádak egytől-egyig valótlanok.

Először is valótlan, hogy a budapesti papnöveldeben egy évig volt professzor és praefectus. 1876-tól 1882-ig volt budapesti papnöveldei praefectus s mint ilyen helyettes egyetemi tanár és pedig nemcsak névleges, mert például nekem is egy egész féléven át volt tanárom dr. Ruzicska rendes tanár halála után.

Mikor én a budapesti központi papnövelde növendéke lettem, Belopotoczky már praefectus volt; de a horvát kispapok között külön egyesület nem létezett; ottlétem alatt sem szervezett ilyet sem Belopotoczky, sem más előjáró; ha tehát Belopotoczky korábbi praefectuskodása alatt ilyen egyesület lett volna: annak éppen Belopotoczky alatt kellett volna megszűnnie. Tudomásom szerint azonban horvát-egyesület nem volt ott legalább is az alkotmányosság ideje óta. Hallomásom szerint régebben volt tót iskola, de a mi időnkben s egész ott létem alatt egyedül a magyar irodalmi iskola létezett. Az is egyenes valótlan, hogy a magyar irodalmat tiltotta és üldözte; hisz ezzel a budapesti papnöveldeben egyenesen lehetlenné tette volna magát s nem működhetett volna ott éveken át. Az igaz, hogy komolyan fogta föl kötelességét. Történtek alatta szigorú büntetések; az intézetből hazaküldések, elbocsátások is. De tudtuk az okokat, az elkövetett hibákat, kihágásokat is.

X. Y.

TÁJÉKOZTATÓ.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Jan. 18. Szinügyi bizottság ülése.
Jan. 21. A »Polgári takarékpénztár részvénytársaság« közgyűlése d. e. 11 órakor.
Jan. 21. Realisták matinéja.
Jan. 28. Rét Nép kör közgyűlése
Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* Kinevezés. A földmívelésügyi m. kir. miniszter Páparód Oszkár díjnokot a nagyvárad m. kir. folyammérnöki hivatalhoz ideiglenes minőségben iroda-segéd tisztte nevezte ki.

* Id. Rimler Károly temetése. A nagyvárad i. ág. ev. egyház mély gyásza iránt, mely mondhatni alapító lelkése: néhai id. Rimler Károly elhunytával érte, őszinte részvétet tanúsított Nagyvárad közönsége. Ez a részvét impozánsan nyilatkozott meg a tegnapi temetésen. Már kora délután ellepte a közönség nemcsak a paplak és templom udvarát, hanem az épület előtt levő utca részt is. Ott volt Nagyvárad város intelligens közönsége, a hivatalok személyzete igen nagy számban. Az elhunyt derék lelkész holttesteme a kis templomban volt ravatalra helyezve. A gyászszertartás a templomban ment végbe, a hol a hitközség előjárói és az előkelőségek foglaltak helyet. Egy zsoltár elénekélése után Materny debreczeni főesperes megható könyörgést mondott, majd Materny Imre nagyvárad i. ág. ev. lelkész, az elhunyt utóda szép emlékbeszédet tartott, a melyben méltatta a boldogult érdemeit a várad i. ág. hitközség ügyei körül s a társadalomban. Kiemelte, hogy az elhunyt fáradhatlan buzgalmának köszönhető, hogy az egykor nagyon kicsiny egyházközség ma már tekintélyes vagyonnal bír s minden tekintetben megerősödött. Végül még egy zsoltárt énekeltek el s az udvaron felállított ev. ref. egyházi énekgyász-dalt énekelte. A diszes koporsót ellepte a koszoruk sokasága. Hosszu kocsisor és a nagy számú közönség tömege kísért ki végső nyughelyére: az új központi temetőbe az elhunyt derék agg lelkész.

Koszu feliratok a következők voltak:

Szeretett férjének — Bánatos özvegye.

A legjobb hitves és atyának — A gyászoló család.

Részvét jelöl — A rendőrség tisztikara.

Tisztelete jelöl — A Hegedüs család.

Tisztelete jelöl — A Schádénberg család.

Mély tisztelettel — A Veiszlovits család.

Részvéte jelöl — Tichy Gyula.

Tisztelete jelöl — Farkas József és családja.

Tisztelet jelöl — A n.-várad kerületi betegsegélyző pénztár.

Tisztelet jelöl — Andrányi Károly és családja.

Felejtethetetlen jó rokonának — A Sztraka család.

Részvétük jelöl — Hegedüs János és családja.

Boldog ki mint ő a nehéz pályát átfutva nyugodni ment — Margó Ármán.

Tisztelet jelöl — A rendőrségi legénység.

Igaz részvéte jelöl — Fuszek.

Igaz részvét — Özv. Wöber Jánosné.

Tisztelete jelöl — Simkovics család.

Tisztelete jelöl — Molnár család.

Részvét — Dr. Szabó.

A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte nagy pontossággal.

* Azért fizetnek. Vilmos német császár egy tréfás szavát közlik a berlini lapok. A császár a napokban magához rendelte Ferraris festőt. A beszélgetés folyamán a festő azt mondta a császárnak:

— Felséged nagyon megerőlteti magát a munkában.

— Hiszen azért fizetnek, válaszolta a császár jókedvűen.

* A realisták matinéja. A nagyvárad m. kir. állami főreáliskola »Arany János« önképző köre megalakulásának 25. évfordulója alkalmából az intézetben fennálló »Segítő egyesület« pénztára javára a »Zen« egyesület« pénztára javára a »Zene egyesület« közreműködésével 1900. január 21-én vasárnap d. e. 10 és fél órakor a keresk. csarnok dísztermében matinét rendez. Belépő jegy 1 korona. Felülvezetések a nemes czél érdekében köszönettel fogadtatnak. A matiné műsora a következő:

1. Nyitány »Alla polacca« Vomácska Józseftől előadja a zenekar.

2. Megnyitó. Mondja Fried Lőrincz, az önk. kör. ifj. elnöke.

3. A bajusz. »Arany Jánostól« Szavalja Guttmann Berthold VIII. o. t.

4. »Hullámzó tengeren« Gordonka solo. Játsza Moess K. V. o. t.

5. A »Gondviselés utjai«. Elbeszélés. Irta Rippner Dávid VIII. o. t. Felolvassa Groszman Jenő VIII. o. t.

6. »Népdal-egyveleg« éneklí a dalkör.

7. »A légy« Quiardtól. Szavalja Zsirkay János VIII. o. t.

8. »Népdal egyveleg«. Előadja a zenekar.

9. »A mariselli cigányok. Bartók Lajostól.

Szavalja Löbl Ferencz VIII. o. t. Kiséri a zenekar. Az egyes számok alatt az ajtó zárva lesz.

* A jogászok összeesküvése. Egyik jóra való dél-magyarországi lapban, a P. K.-ben olvasható a következő érdekes dolog. Az oda való jogászok összeesküdtek az eladó lányok ellen. Ne tessék megijedni! Csak a ruhájuk ellen. Tudniillik elhatározták, hogy ezentul estélyeken, bálakon stb. azzal fognak legkedvesebbet társalogni illetve táncolni, a ki a legdrágább tolettben jelenik meg s azt mulattatják legjobban, a ki legegyszerűbben öltözt. Belátták ugyanis a jogász urak, hogy jövőd felesegécskéik mai fényűzése és a tömött tárcza nem férhetnek meg egymással. Azért tehát, hogy még idejében leszoktassák a lányokat a divat hóbotjainak követésétől, ezt a módot eszelték ki. A hadjáratot már az első jogászbálon megkezdik. Tehát le a költséges selyemruhával, éljen az egyszerű kreton ruha! — Ha mindenütt így cselekednének — írja a P. K. — nem telik bele három év s a fiatal emberek bátran nősiülhetnek. Mert ne gondoljuk, hogy a lányok, látva, hogy egyszerűen megvetik hiuságuk eme tulságosan költséges megnyilatkozásait, ne tennének le róluk, sőt épen a — sajnos — velük szűletett hiuság következményeképp csakhamar az egyszerűségben, dolgosságban versenyeznének egymással akkor, ha a fiatal emberek ezt a tulajdonukat tüntetnék ki.

* Szerencsétlenül járt násznép. A régi magyar lakodalmi szokásnak, a lövöldözésnek ismét áldozata lett. Hiábavalónak bizonyult a hatósági intézkedés, mely a lövöldözést szigorúan tiltja, a sok szerencsétlenség, mely ebből származott, a nép még sem tud okulni. E hó 10-én ugyanis, Ardó községben Putnoki Lőrincz és Terék András odaváló legények estek áldozatul a lövöldözésnek. Az említett napon volt esküvője Barta Mihálynak Csipkay Etellel. Az esküvő annak rendje és módja szerint még délelőtt megtörtént s esküvő után a menyasszony is, a vőlegény is saját lakásukra tértek a násznéppel. Az ebéd befejezése után szokás szerint kocsikra ment a vőlegény násznépe a menyasszonyért. A szokásos menyasszonyi kikérő után felpakolták kocsiá a menyasszony ágyát, tulipánt s ládáját s több a hozományt képező tárgyakat s miután a menyasszony és a násznép is elhelyezkedett, megindult a kocsi a vőlegény házához. Alig hogy kiértek a kocsi az utcára, a menyasszonyi ládát vivő kocsin a vőfélyek elkezdtek lövöldözni. A lövéstől a lovak megbokrosodtak s örült vágatásban ragadták magukkal a kocsit, mignem egy kanyarodónál a kocsi hirtelen felfordult s a rajta ülő két vőfély oly szerencsétlenül bukott le a kocsirol, hogy Putnoki

Lőrincz koponyája ketté repedt, Terék András pedig bal karját és lábát ketté törte. Putnoki sérülés következtében másnap meghalt, Teréknek pedig a ballábát amputálni kell. A szerencsétlenségnek, a mint azt a vizsgálat megállapította, maguk a sérültek voltak okozói.

* **Gyászrovat.** Tegnap délután ment végbe a korán elhunyt dr. *Bajza* Kálmáné temetése apáczai lakásából. A temetési szertartást *Csák* Máté ev. ref. lelkész végezte. A temetésen nagy számu intelligens közönség vett részt.

* **A szerb király házassága.** *Sándor* szerb király házassági tervei lépnek ismét a napi események előterébe. *Sándor* szerb király legutóbbi bécsi látogatása alkalmával *Frigyes* főherceg legidősebb leányával tervezett eljegyzése — mint hírlik — nem marad el. A hír érdekességét növelik az eljegyzés előzményei. Ezek szerint az ifjú szerb király boldogult trónörökösünk lányának, *Erzsébet* főhercegnőnek kérte meg a kezét. Ámde a főhercegnőt, akit ép a napokban megtartott udvari bálon vezettek be a társaságba, a fiatalabb *Württemberg* herceg feleségének szánták. Erre *Cumberlandi* Lujza hercegnőt kérték meg közvetett uton az utóbbi időben Bécsben nagyon megkedvelt *Sándor* király részére s amikor ez a terv is megheiusult, akkor lépett csak előtérbe az a majdnem befejezetnek tekinthető *kombináció*, hogy *Frigyes* főherceg leányát veszi nőül a szerb király. Ehhez a király is megadta állítólag a beleegyezését. E hírek különben alig lehet hitelt adni a bolgár fejedelem házassága után, mert a királyi család tagja nem fogja elhagyni hitét s nem fog áttérni a szerb gör. kel. vallásra.

* **A Kossuth mauzoleum pályázata.** A székes-főváros tanácsa a Kossuth-mauzoleum pályázati hirdetésének tervezetét a Magyar Képzőművészek Egyesületének is megküldte. Az egyesület elnöksége a szobrászati és a műépítészeti szakosztályt bizta meg a pályázat átdolgozásával. A két szakosztály elnöke, *Schulek* *Frigyes* tanár és *Zala György* szobrász most küldte át az új tervezetet a főváros tanácsának. E szerint a mauzoleum, melynek előállítási költségeire 150 ezer frt. van előirányozva, a kerepesi-uti temetőbe kerülne, a Nagy-Krisztus-ut és a harmadik Kapu-ut határolta területre. A monumentális síremlék nem volna tisztán arkitektonikus jellegű, hanem érvényesülne rajta a szobrász-művészet is.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Eötvös* Lőránd báró egyetemi magántanárnak és családjának, abból az alkalomból, hogy néh. *Eötvös* József báró összes művei kiadásának jogát az *Eötvös*-alapra ruházták át, azzal a kikötéssel, hogy e kiadás tiszta jövedelme a Tanítók háza céljaira fordíttassék — köszönetét nyilvánította.

* **A milléniumi emlékszóbor.** Az újpesti *Beschorner*-féle érczöntőben már teljesen elkészült a milléniumi emlékmű egyik főalakja: *Gábor* arkangyal. A kétszeres életnagyságu szobrot e héten állítják föl. A hét vezér csak jövő évre készül el s csak akkor fogják elhelyezni az *Andrássy*-ut végén épült milléniumi emléken. A rendkívül enyhe idő folytán az emlékművön most is serényen dolgoznak.

* **Csávolszky palotái.** Hónapok óta igyekszik *Csávolszky* Lajos országgyűlési képviselő azon, hogy pénzügyi bajaiból kilábaljon, de úgy látszik, eredménytelenül. Ép ezért a minap árverezték el csegei birtokát 448.000 frtéért. *Csávolszky* megtámadta ezt az árverést, azonban kifogásaival elutasította tegnapelőtt a bír. tábla. Ma a házaira került a sor. Az alkotmány-utcai törvényszék ma egész légió hitelező jött össze, hogy részt vegyen a licitáción, melyen *Csávolszky*-nak két remek fővárosi palotája, az *Erzsébet*-köruton és az *Erkel*-utcában

levő került eladásra. A sok hitelező közt a *Hazai* takarékpénztár a Monaszterly és *Kuzmik* cég s a *Jelzálogbank* állanak első helyen. *Csávolszky* és ügyvédje, dr. *Halmay* *Elemér* mindent elkövettek, hogy néhány napi halasztást kapjanak, a többek közt azzal is érvelve, hogy a hitelezőknek sem áll az árverés érdekében. Fáradozásuk azonban hiába való volt, mert a Magyar Jelzálogbank semmiképp sem akart tágitani.

* **Letartóztatott levélhordó.** A múlt év végén *Dukasz* Salamon, az áruaktárigazgatója feljelentést tett egy *Krausz* Lajos nevű pénzelevélhordó ellen. E feljelentés következtében a vizsgálatot megindították *Krausz* ellen, aminek az eredménye az lett, hogy kiderült, miként *Krausz* a kezére bízott pénzből kilencszáz forintot felül sikkasztott. Ezen eredmény következtében *Krauszt* a rendőrség letartóztatta, később azonban szabadlábra helyezték. Tegnap azonban újra letartóztatták *Krauszt*, mert a vizsgálóbíró nem látta az új perrendtartásnak megfelelő biztosítékokat. Együttal elrendelték a *Krausz* ingóságaira is a zárlatot, amit fogantatottak is, zár alá vevén az összes ingóságait *Krausznak*.

* **A jégről.** A városligeti jégén már péntek óta ismét vig élet van, a korcsolyázók ismét nagy számban keresik fel a pompás jeget. A pár nap óta tartó hidegben ismét befagyott a városligeti tó s most olyan pompás jég van, hogy csodálatos. Vasárnap délután voltak a ligeti jégén sokan.

* **Az iparos ifjak közgyűlése.** Meghívás. A nagyvárad i partestületi ifjúságának önképző egylete évi rendes tisztújító közgyűlése 1900. évi január hó 21-én, vasárnap délután 3 órakor fog megtartatni az egylet Szt. László-téri (Kovács-féle ház) helyiségében, melyre az egylet tagjai azon megjegyzés kíséretében hivatnak meg, hogy a jelzett napra ezuttal másodizben egybehívott közgyűlés, tekintet nélkül a megjelentek számára, minden körülmények között megtartatik. Nagyvárad, 1900. jan. 15-én. Bertsey György elnök. Zeman János jegyző.

* **Keleti Géza jutalomjátéka.** Jórávaló magyar érzelmű, magyar születésű artista *Keleti* Géza. Jelenleg az ittműködő első rangú sport czirkuszban mulattatja a közönséget mint *Dummer* Auguszt, azaz . . . Ostoba Guszt. Mert ő ezt a nevet szereti. Pesti születésű és jó házból származott. Ötöd gimnázista korában ébredt fel benne a most már teljesen kiforrott bohém természet. Már akkor irt a városligeti szinkör számára kuplékat . . . Bele kezdett azóta is sok mindenbe, játszott a porondon és a deszkákon és bár mennyi siker is koronázta törekvéseit, soha állandóan nem tudta a jövőt magának biztosítani. Mig a társulat városunkba nem jött, a heterogen elemekből álló *Brassóban* működött. — A magyarság fölött jóval tulnyomó számban levő nemzeti-ségek azt követelték, hogy az általuk kijelölt nyelven, a németen tartanak előadásokat és *Keleti* Géza szembeszállt velük. Ő maga folyton magyarul beszélt, mi által a magyar intelligenciát annyira magáévá tette, hogy az ünneptelt mellett és egy hatalmas tenyérnyi széles nemzetiszínű szallaggal ellátott babér koszorút adott át neki. Ezeket mind azért irtam, mert ma van a jutalomjátéka. Megérdemli, hogy a közönség támogatásában részesítse azt, ki zengzetes magyar nyelven kacagtatja meg jóízű mókáival a közönséget.

* **Gyilkos mostoha.** *Bernóczy* József iklódi (Gömör m.) lakos ezelőtt két évvel özvegyiségre jutván, hogy árván maradt négy kis gyermekének gondozót és anyát szerezzen, megvásárolt másodszor is és elvette *Csana* Angest. A házasság első hónapjaiban még csak jó dolguk volt a gyermekeknek, de később aztán változott a helyzet s a gyermekek több verést kaptak, mint enni. Az apa, kinek fejét az új asszony teljesen elszédítette, a helyett, hogy a gyermekek védelmére kelt volna, ha azok panaszkodtak, még ő is jól elverte őket. A két fiu, az egyik 14, a másik 12 éves, a sok verést megunva, egy napon megszöktek hazulról és beálltak inasnak. A kisebbik leány-

kát a 4 éves Annát egy rokonuk vette magához s ekkor csak a 8 éves Maris maradt otthon. De ez is szálka volt az asszony szemében s naponként kegyetlenül elverte. A szomszédok többször átszaladtak a nagy jajgatásra s úgy vették ki a leánykát a kegyetlen mostoha kezéből. A múlt héten ismét dühbe jött a kegyetlen anya s elkezdte a kis leányt verni. A szomszédok a nagy jajgatásra a kerítéshez futottak s látták, amint a mostoha a kis leányt hajánál fogva vonszolja az udvaron s midőn már elalélt a nagy kínzástól, felkapta s az udvaron lévő kutba dobta. A szomszédok, kik a jelenetnek szemtanúi voltak, rögtön átugrottak s ezeknek sikerült a kis leányt még élve kimenteni s most nagy betegen fekszik egyik rokonánál. A lelketlen mostohát a csendőrség letartóztatta és bekísérték a járásbírószághoz

EGYESÜLETEK.

A kiskereskedők közgyűlése. Vasárnap délután 3 órakor tartotta a rövid fenállása óta is igen agilis kiskereskedők társulata első évi rendes közgyűlését. A kereskedelmi és iparkamara terme telve volt helybeli és vidéki tagokkal, akik igen élénk érdeklődéssel hallgatták meg az ügyet.

A közgyűlést *Weintraub* Mór elnök nyitotta meg, aki a jegyzőkönyv vezetésére dr. *Adorján* Armin, társ. titkár, a hitelesítésre pedig *Goldstein* Márton, *Grósz* Márton és *Friedländer* Mór tagokat kérte fel.

A gyűlés első tárgya az évi jelentés volt, amelyet dr. *Adorján* Armin, társ. titkár olvasott fel.

A nagy gonddal megszerkesztett jelentés felöleli a társulat alapításának és működésének főbb mozzanatait s hű tükre a jelenlegi helyzetnek is.

A jelentés melegen emlékezik meg *Papp* Miklós kir. p. ü. igazgatóról és tisztviselőiről s a helyi lapoknak köszönetet mond.

A közgyűlés a jelentést lelkesedéssel elfogadta és *Rosinger* Jakab indítványára dr. *Adorján* Armin titkárnak, az egész társulat megalapítójának s szellemi vezetőjének, valamint *Weintraub* Mór elnöknek, a buzgó vezetéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A felolvasott zárószámadás szerint a társulat vagyona 1614 korona 36 fillér, bevételei 1243 korona 36 fillér, kiadásai 640 koronát tettek. A számadásokat elfogadták, a felmentvényt megadták és a jövő évi költségvetést hasonló alapon megállapították.

Ezután a *választásokra* került sor egyhangulag megválasztották: alelnökké *Sajósi* Ignácot, pénztárossá (a lemondott *Spitz* József helyére, akinek köszönetet szavaztak) *Stern* Soma, új választmányi tagokká: *Bleier* Sámuel, *Spitz* Józsefet, *Schwartz* Farkast (Szent-János-utca) és *Guttmann* Hermant (Belényes). A felügyelő bizottság tagjaik az eddigi *Spierer* Menyhért, ifj. *Klein* Sámuel, *Kleinfeld* Félix, *Waldner* Herman, *Jakab* Jakab, *Izsák* Izidort és *Goldstein* Miksát választotta a közgyűlés.

A közgyűlés ezek után elnök indítványára, egyhangu lelkesedéssel *tiszteletbeli tagokká* választotta a társulat körül eddig nagy érdemeket szerzett dr. *Bulyovszky* József polgármestert, *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgatót, *Rémle* Károly főkapitányt és *Gerő* Armin t. főkapitányt, kiket küldöttségileg fognak értesíteni.

Végül igen érdekes vita fejlődött ki a kereskedelmi kamarának a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó miniszteri rendelet megváltoztatása tárgyában a társulathoz küldött átirata folytán. Az érdekes tárgyhöz sokan szólottak hozzá, így: *Stern* Soma, *Rottenberg* Márton, *Weintraub* elnök, dr. *Adorján* titkár, *Huszár* Adolf, *Friedländer* Mór, *Reich* Sándor, *Goldstein* Márton, stb. s végül kimondták, hogy a kamarához oly értelmű átiratot intéznek, melyben kívánják a június és július hónapokban is a záróra egységes szabályozását, még pedig déli 1 óráig, továbbá, hogy vasárnap délután a tőzsde alól is szünet legyen és hogy a segédszemélyzet nélkül dolgozó kiskereskedők ne legyenek kötelezve a szünetre.

Az élénk gyűlés 5 órakor ért véget.

Igazságszolgáltatás.

Egy albiró fegyelmi ügye. Adorján Imre karczagi aljárásbíró ellen a közvédlő királyi főügyészség vádat emelt, hivatali teendőinek feltűnő elhanyagolása miatt. Így 1899. február havában konstatálták, hogy a neki kiosztott 351 drb. aktából a múlt év végén 107 drb. elintézetlenül maradt. A telekkönyvi ügyeket 3—3 hónap mulva juttatta elintézéshez. Bünvizsgálati ügyekben, melyek haladéktalanul elintéztet követelnek, csak 8—10 nap mulva indította meg az eljárást. Az irományok kezelése körül szintén nagy rendetlenséget tapasztalt a vizsgálóbíró.

A királyi ítélőtábla, mint elsőfoku fegyelmi bíróság a hivatali teendők elhanyagolása miatt Adorjánt vád alá helyezte és ügyében ma tartotta meg a fegyelmi tárgyalást. Nyeviczkey bíró előadásában. A vádhatóságot Fittler Imre főügyész helyettes képviselte, — vádlott pedig személyesen védekezett. A fegyelmi tanács Adorjánt az ellene emelt fegyelmi vétségek vádjára és következményei alól *felmentette*. Az ügyész az ítélet ellen felebbezett.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Balogh Samu.*

- 4075 Ollár Flóra testisértés — helyben hagyva.
- 4076 Karaszon László sikkasztás — megváltoztatva.
- 4077 Gajdó Imre testisértés — helyben hagyva.
- 4078 Pantye Mojszi becsületsértés — visszautasítva.
- 4133 Debreczeni István gondatlanságból okozott testisértés — helyben hagyva.
- 4134 Györfi Gyula sikkasztás — részben megváltoztatva.
- 4135 Filip Vaszali gondatlanságból okozott testisértés — helyben hagyva.
- 5557 Mada János hatóság elleni erőszak — megváltoztatva.
- 26 Csefán János testisértés — helyben hagyva.
- 4086 Bibárcz Tódor jogtalan eljárást — r. megváltoztatva.
- 4087 Csila Salamon hatóság elleni erőszak — megsemmisítve.
- 4097 Erdei Lajos sikkasztás — megsemmisítve.
- 4098 Molnár István testisértés — részben megváltoztatva.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 4214 Brach Simon vétke bukás — részben megváltoztatva.
- 4222 Miku Vaszaliu orgazdaság — helyben hagyva.
- 4275 Szanecz Róza becsületsértés — visszautasítva.
- 4288 Anyicza Tógyer testisértés — helyben hagyva.
- 4322 Rádúj Zsigmond ingóság szándékos rongálása — r. megvált.
- 5498 Szabó Bálint tulajdon elleni kihágás — r. megváltoztatva.
- 4296 Bordon Lászlóné rágalmozás — részben megváltoztatva.
- 4306 Mészáros Zsigmond rágalmozás — r. megváltoztatva.
- 4307 Bihari Sándor testisértés — helyben hagyva.
- 4311 Czintye Jakab és társa lopás és orgazdaság — helyben hagyva.

Előadó: *Dr. Imrik Péter.*

- 2512 Magyar Dank Antónia és fia — Dengl József — feloldva.
- 2660 Büchler Gyula — Nagyvárad — belényesi vasut — helyben hagyva.
- 2661 Szeremley Sándorné — Paksy Sándor — megváltoztatva.
- 3226 Kalenda János — Boros Gézáé — r. megváltoztatva.

3597 Goldstein Bernhardt — Ramer István — helyben hagyva.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 2556 Özv. Kincses Bérné — Hatvani Györgyné — helyben hagyva.
- 2560 Zsule Ilie — Bud Onuczé — rendelet.
- 2576 Nagyvárad polgári takarékpénztár — Pap György — részben megváltoztatva.
- 2769 Atzél Péter — Br. Solymosy László — r. helyben hagyva, r. feloldva,
- 3427 Atzél Péter — Br. Solymosy László — helyben hagyva.
- 3609 Kurtyin Miklós — Demeter Tógyer — helyben hagyva.

TANUGY.

Páriák.*

Sok évtizedekkel ezelőtt, mikor az embereket a *kaszt* rendszer *nyilvánosan* is elválasztotta egymástól, — volt a régi aegyptomiak sokféle kasztjai között egy olyan is, a melynek tagjait a többiek lenézték, megvetették s az *emberek* nem is tartották őket embereknek. A *páriák* voltak erre a nem emberi sorsra kárhoztatva.

Nem tudni: gondoltak-e azok kik a kasztokat felállították arra, hogy ezáltal az örök kárhozatot teremtsék meg a földön, de ha utánna gondolunk mi a jelenben, hogy ez a szó összetét: *örök kárhozat* már abból az időből dől elő, a fellevés nem látszik épen valószínűlennék.

Azóta 40 századnál több mult el; régi nemzettek semmisültek meg, újak támadtak nyomukban egymásután. De a kasztrendszer nem semmisült meg soha, az tovább élt minden nemzetben, minden időben, sokféle formában s a szerint a mint az illető nemzet civilizált volta hozta magával sokféle néven vagy épen névtelenül.

A páriák nyomorult osztálya is fennmaradt; csak a nevét változtatta meg *tanító*ra.

Ismeretes, hogy a legelső tanító *Paydonomus* volt; ebből lett később a *paedagogus* szó, a mi rabszolgát is jelent. S tényleg a régi görögök, rómaiakat rabszolgák tanították. A több évszázados gyakorlat aztán mint mindenből, ebből is előítéletet csinált, úgy, hogy a tanítói állás valóságos megvetett állás volt (ma már csak a személyesítője az!) a melyre hánzunkban is — még pár évtizeddel előbb is — csak vagyonukat eltékozolt, végzett földes urak, mesterségüket üzni nem szerető s urhatnamságra törekvő iparosok aspiráltak, akik tanítani — maguk sem tudván semmit — absolute nem tudtak, nevelésről természetesen fogalmuk sem volt. Csak utabban kezdik ezt a pályát *hivallott* egyének is betölteni — de ezek közül is nagyon kevés akad olyan, a ki pályája végén is azzal a nemes ambícióval végzi munkáját, mint amint lelkesedéssel fogott a kezdet kezdetén hozzá. — Legtöbb közülök belátva — talán idejekorán is — azt, hogy minden nemes törekvése hasztalan, minden fáradságos munkája hiába való, méltányl-sra sehol sem talál, a tanítványok által naponként *kért* mennyei áldáson kívül nem segít rajta senki, semmi — leszédül a magasból, hova lelke tört, s az előítélettel övedzett pálya keserű-égei beszorítják lelkét a köznapok gépbe, hogy a szürke emberekhez hasonlóan zakatolva bár, de észleltudatlanul morzsolja feladatát tovább, tovább. . . .

S ha egyik másik kíválik közülök s el lehet rá mondani, hogy egész ember, eldicsérik ilyenformán: Derék ember lenne az az X. Y. csak ne volna tanító. S a míg küzd e felfogás ellen, elragadja az ár, úgy, hogy egyszer csak azt veszi észre, hogy maga is ezen a véleményen van.

Különösen Nagyváradon nyilatkozik meg ez a tanítók iránti antipathia szembetűnő módon, — anélkül, hogy az okait keresném ez-

* Szó sincs róla, történt némi mellőzés a helybeli tanítói karral, de nem olyan nevezetes dolog, amilyennek azt a cikliró sötét szemüvegen nézi. Leadjuk azért cikliró, hogy lássák az intéző körök az elkeseredést, mit a többszörös mellőzés okozott. Szerk.

uttal a különös ellenszenvnek, a melynek előidézői tagadhatatlanul a nagyvárad tanítósság soraiban is eltalálhatók, csak egy pár eclatáns példát leszek bátor fölhozni állításom beigazolására.

Kezdem a kedvezményes féláru vasuti jegyen; ilyen van ma már nagyon sok embernek az országban, van a tanítóknak, több helyen a községi tanítóknak; mikor a nagyváradia kérték, azzal terjesztették fel a kérelmeket, hogy az nem indokolt.

Itt van a vámmmentesség. Nagyvárad valamennyi tisztviselője szabadon járhat, kelhet az ugynevezett garasos hidakon, mert a törvény elrendeli, hogy katonák, tisztviselők, tanítók, rabok és azok kísérői az utadó fizetése alól fölmentetnek. Már csak azt nem állíthatja józan eszű ember, hogy a hídám nem utadó természetével bir, s mégis mi történik? a tanítók kérelmét a hídámmentesség iránt ridegen elutasítják, mert a város a bérlővel szerződéses viszonyban van s nem akarja alkalmazni vele szemben a törvényt, mert *csak* tanítóról van szó. (Lenne csak vámos! Szedő.)

Legfrissebb keletű az iskola és tanító védelme tárgyában alkotott szabályrendelet. A biharmegyei tanítók összessége beadványt intézett Biharmegye és Nagyvárad törvényhatóságaihoz, hogy szabályrendelettel védje meg a tanítót hivatalos állásában az esetleges szülői brutalitásoktól. (Praecedens van rá elég Nagyváradon is, hiába van olyan *művelt* közönség!) Megjegyzem, hogy ilyen szabályrendeletet az országnak még csak 13 törvényhatósága nem alkotott; a többi mind belátta már ennek a szükségességét; belátja majd Nagyvárad is — a jövő században! Van ezeken kívül sérelem sok, nagyon sok, de azok, mert személyes gyűlöletre, sokszor animozításra vezethetők vissza nem a nagy közönség elé valók. A felsoroltak azonban olyan általános természetű dolgok, amelyeket mindenki könnyen megérthet minden bővebb magyarázat nélkül.

Lehet, hogy levonják a consequentiát ezekből azok, akiknek le kellene vonniok, lehet, hogy felírják *ezt* is a tanítók rovására; előbbi esetekben a páriák seregén segítve lesz; utóbbi esetben pedig nem szabad elfeledkezni, hogy minden actióra reakció következik.

Egy pária.

ZENE és MŰVESZET.

Kubelik Jan Nagyváradon.

A fiatal hegedű óriás tegnap ismét a budapesti Vigadó nagytermében hegedült az 5 kedvenc közönségének a vidéki kirándulása után. E hangversenyről *telefonon kértünk magunknak jelentést*, melyet a következőkben adunk:

Ilyen érdeklődést évek óta nem tudott művész a budapesti közönségnél felkelteni, mint ez a mindenki által bámult cseh muzsik. Erre a hangversenyre már kedd óta nem lehetett jegyeket kapni csak 4—5 szörös áron másodkézből s a hangverseny teremben legalább 3000 ember szorongott. A művész óriási tettség közt játszotta le programpontjait, de még meg is toldotta azt ráadásokkal bőven. Minden egyes pont után franelikus tapsvihartört ki, amiben a Vigadó falainak csak igen ritkán van része. Egyszerre Kubelik rázendített Sarazatinak a spanyol hegedű művésznek cigánydallaira, melynek magyaros hangzása, zamatja óriási lelkesedést keltett.

Ezek után adjuk a *szombati* hangverseny műsorát azon megjegyzéssel, hogy e hangversenyen való szereplésre *Szegheő* Vilma operatőrekesnőt sikerült megnyerni.

A hangverseny műsora a következő lesz:

I. *Ernst* Fis-moll hangversenye.

II. *Verdi* Cavatina •Ernani operából• éneklő Szegheő Vilma k. a.

III. a) *Godard* Berceuse.

b) *Sarasate* Czigánydalok variato. (Csak egy kis lány van a világon).
 IV. *Aggházi* Holdvilágnál.
 b) *Szabados* Bölcsődal.
 c) *Dienzl* Bölcsődal.
 d) *Engel* Serenata.
 V. *Paganini* God save the Queen változatok.

*

Kubelik az ujságírók hangversenyén.
Kubelik, az ifju hegedű-virtuóz vidéki körutjáról jövet, vasárnap délelben közreműködött a Budapesti Ujságírók egyesületének matináján. Három ismert repertoár-darabját játszotta s az Uránia minden zugát betöltő lelkes publikum tapsán kívül selyemszalagos babérágat is kapott az egyesülettől, a melynek nevében Vészi József elnök mondott néhány köszönő szót. A hangversenyen közreműködött még Ábrányiné, a ki a fia Ábrányi Emil zongorakísérete mellett Erdős Armandnak néhány poétikus magyar dalát énekelte. Szilágyi Arabella a La Grange áriával Hunyadi Lászlóból, Popper Dávid és Szendi Árpád. Az ének és zeneszámok közben Ágai Adolf utazás Pestről Budapestre czímen elmés és mulattató felolvasást tartott. Befejezésül a matiné rendezője, Szöllösi Zsigmond köszönetet mondott a köeönségnek megjeleneéseért.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR:

Jan. 17. Kereskedő ifjak táncestélye.
 Jan. 18. Jogász-bál a kereskedelmi csarnokban.
 Jan. 20. A várad váraljai és Velencei Nép kör estélye.
 Jan. 22. A nőegylet thea-estélye a Zöldfában.
 Jan. 27. Tiszti estély.
 Jan. 28. Ev. ref. bál Várad-Velenczén.
 Jan. 29. Kereskedő ifjak táncestélye.
 Febr. 3. A katolikus kör táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
 Febr. 4. Posta-altisztek táncestélye a Sasban.
 Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
 Febr. 24. Tiszti estély.
 Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

A honvéd őrmesterek bálja. A Nagyváradon állomásozó honvéd őrmesterek kedélyes mulatságra készülnek, a melyet egy igen hasznos és nemes czállal kötnek össze. Táncestélyt rendeznek február 1-én a nős honvéd altisztek özvegyei és árvái javára. A mulatságon való részvételt *Lovettó* Károly altábornagy is megígérte s természetesen az egész tisztikar szintén részt vesz a pompásnak ígérkező mulatságon. A meghívók szövege, a melyet most küldenek szét, a következő:

A nagyvárad honvéd helyőrség őrmesterei kara, a nős honvéd altisztek özvegyei és árvái alapja javára folyó évi február 1-én a Fekete Sas disztermében zártkörű bált rendez. A rendezéség *Varga* Károly főhadnagy, *Milye* Lajos főhadnagy. Wellman Dániel törzsőrmester, Házi Imre őrmester, Kovács Gyula őrmester, Arató Andor őrmester, Szabó János őrmester, Lukács Antal őrmester, Keresztény Ferenc őrmester, Kovács Bernáth őrmester, Füredi Lajos törzsőrmester, Hornung Antal őrmester, Bodonyi Gábor őrmester Fodor László őrmester báltrevező bizottsági tagok. Belépti-díj. Személy-jegy 2 korona, családijegy 4 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek a meghívó felmutatása mellett a báltrevező-bizottsági tagoknál és este a pénztárnál kaphatók.

Mulatság Szombatságrogazon. Szombatságrogazon sikerült farsangi mulatság zajlott le szombaton este a Ritter Ignác vendéglőjében. A rendezői tisztet a vendégszeretéről ismeretes Németh Sándor s a környékbeli vasúti tiszték vitték.

A kivilágos-kivirradtig tartott mulatságon jelen voltak.

Asszonyok: Németh Sándorné, Gedrák Gyuláné, Balogh Istvánné, Iványi Imréné, Germán Gyuláné, Keszthelyi Lajosné, Márk Lőrinczné, Rátkay Károlyné, Rauch Márkné, Stern Mórné.

Leányok: Balogh Rózsika, Márk Vilma és Róza, Rátkay Ilona, Boldizsár Zsuzsika, Ritter Czilike, Stern Czilike, Stern Regina.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Huc.

Francziából fordította — G.

Péter azonnal megindult ennivalót keresni, s csakhamar egy óriási viziló testére akadt, mely alig néhány órája mulhatott ki a testébe hatolt számtalan lándzsa döféstől. Örömköltásra mindnyájan odasiettek s előre örültek a jó pecsenyének, a mit Péter majd készíteni fog belőle. Alig vette ki azonban Péter kését a boncsolás megkezdésére, midőn György egy csoport négert vett észre, kik éppen az elejtett viziló keresésére indultak. Midőn a fehérek észrevették, megállottak, de midőn látták, hogy nincs fegyverük, odamentek, hogy visszaszerezzék zsákmányukat.

A parancsnok kérdezte tőlük, nincsen-e a közelben valami falu, hol élelmiszereket vásárolhatnának, de a négerek nem értették meg szavait.

Ekközben a folyó felől néger asszonyok jöttek kosaraikban halakkal. A parancsnok azonban hiába akart velük alkudozni, ezek sem látszottak hajlandóknak zsákmányuk átadására.

Egyszerre a folyó felől egy néger jött futva és rémült hangon kiáltotta:

— Mutassza! Mutassza!

E név hallatára a négerek halaikat és a vizilovat ott hagyva, futásnak eredtek és csakhamar eltűntek.

Utasaik nem vették maguknak azt a fáradságot, hogy a négerek rémületének okát keressék, hanem neki láttak a viziló szét-darabolásának. Mily nagy volt azonban rémületük, mikor egyszerre ugyanazon négerekkel látták magukat körülveve, kiknek fogságából előző éjjel szerencsésen megmenekültek. Ezeknek a főnöke volt Mutassza.

Elentállásról szó sem lehetett. Megkötözték és tovahurcolták őket.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

A felkelő táborban.

Tizenöt-husz hatalmas kocsi állott körben, körülöttük egész sereg búr foglalatokot, férfiak, nők vegyesen. A kör közepén egy sátor volt felállítva, melynek csúcsán portugál zászló lengett.

A sátorban három ember ült egy kis asztal körül, melyen Közép-Afrika térképe volt kiterítve: két búr és egy európai, a portugál főtisztek egyenruhájában. Negyvenöt éves, közepetermetű, finom, értelmes arcú férfiú volt, napbarnított arczezal és szép fekete szakállal. Társai ezredesnek címezték.

Serpa Pinto ezredes volt ez a tiszt, a portugál afrikai birtokok kormányzója; ugyanez, a ki 1878-ban átutazta Afrikát az Atlanti oceántól ez Judiai tengerig.

A búrok közül az idősebbik negyven éves lehetett, a másik sokkal fiatalabb, legfeljebb huszonnyolcz éves. Ez hatalmas, erős ember volt, magas termettel, széles vállakkal és domboru melllel; hosszú szőke haja és szép kék szemei azonban, melyek tekintetét majd merészsé, majd lágygá tették, nagyon elűtővé tették őt a többi búroktól. Az ezredes többnyire hozzá intézte szavait és kitüntetni látszott társai felé.

— Önök, barátaim, ismerik czélomat és küldetésemet és segítségemre lesznek abban. Gátat kell vetnünk az angolok terjeszkedési-

nek, a kik csak bitorolják ezt a földet. Hiszen a portugálok fedezték fel Dél-Afrikát s a portugálok birtokában volt az a legujabb időig. De az angolok megvetették itt a lábukat s azóta folytonosan terjeszkednek.

Megrontják a derék benszülöttek erkölcsét; maguk részére nyerik meg őket, úgy, hogy most a Makokolosok saját testvéreiket öldösik, kik hivek maradtak hozzánk. De meg is büntetem őket lázadásukért és úgy fogok velük elbánni, mint ellenségeinkkel.

— Számíthat ránk, ezredes ur, szólt a fiatalabbik búr. Czéljaink különböznek ugyan, de érdekünk közös. Ön hazájának tekintélyét akarja elismertetni a benszülöttekkel; nekünk, sajnos, ezt nem lehet remélnünk. A 1878-i nagy háboruban Joubert elnök békéje miatt elvesztett területeket most még nem szerezhettük vissza, de köteletségünknek tartjuk, hogy az angoloknak lehetőleg mindenben kárt okozzunk; ezért ajánlottuk fel önnek is szolgálatainkat.

— Tudom, Cornelius és köszönöm is azt önöknek hazám nevében. Ferencz és ön az én leghasznosabb és leghivebb támazaim, kik már sokat tettek ügyünk előmozdítására. De mi meggyőződésünk szerint teszünk; szent és igaz ügyet szolgálunk. Hanem most már térjünk a dologra; adják elő, mint jártak el küldetésükben. Kezdje meg ön, Cornelius.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

A pestis.

London, január 15. A Reuter-ügynökségnek jelentik Adelaideből: Itt két pestises megbetegedés fordult elő. Az egyik beteg meghalt.

Járvány Barcelonában.

Barcelona, január 15. A halálozás nagy arányokat ölt egy influenzaszerű lázas betegség miatt, a mely itt járványosan pusztit. A lakosságnak majdnem fele ágyban fekvő beteg. A műhelyekben a rendes személyzetnek alig negyedrésze dolgozik.

Harezok Afrikában.

Páris, jan. 15. A Havas ügynökségnek jelentik Algirből: A francia iránt ellenséges párt, a melyet Flammauo missziója december 28-án Inszslánál visszavert, e hó 5-én újra megtámadta a francziákat. A támadók száma 1300 volt, a misszió pedig csak 192 emberből állott, de azért a francziák mégis legyőzték a támadókat, a kik 150 halottat, 200 sebesültet és 14 foglyot veszítettek. Másnap a lakosság meghódolt. (M. T. I.)

KÖZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 15.

Az irányzat csendes.	
Osztók hitel	— — — — — 373.60
Magyar hitel	— — — — — 372.75
Allamvasut	— — — — — 319.75
Rimamurányi	— — — — — 336.—
Magyar jelzálog	— — — — — 230.—
Salgótarjáni	— — — — — —
Wagon-kölcsön	— — — — — —

Határidők.

Budapest, január 15.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	— — — — — 7.80
Buza áprilisra	— — — — — 7.68
Uj tengeri	— — — — — 4.93
Rozs okt.	— — — — — 6.36
Zab okt.	— — — — — 5.01
Káposzta, repce, aug.	— — — — — —

Hivatalos árfolyamok
a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	98.—
Magyar koronajárdék	94.85
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.50
Magyar vasúti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	99.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	99.25
Italmérési jog megváltási kötvény	—

Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyeménysorsjegyek-kölcsön	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.50
Osztrák járadék papírban	99.—
Osztrák járadék ezüstben	98.75
Osztrák járadék aranyban	98.—
Osztrák korona járadék	98.75
Osztrák államsorsjegyek	136.50
Osztrák magyar bankrészvény	18.30
Magyar hitelbankrészvény	746.—

Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	750.—
Párisi vista	—	—	—	96.10
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	19.20
Németbirodalmi márka	—	—	—	118.10
London vista	—	—	—	242.40
20 márkás arany	—	—	—	23.62

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASÚTI MENETREN D.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykúta	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	7 29	4 01	5 35	4 58	9 47
Bucsa	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp	1 17	5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalva	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen	3 37	12 36	8 15	10 27	8 34
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 00
F.-Vásárhely	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértess.					
Várad-Velenceze	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	Nagy-Léta	V. v.	V. v.
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd	9 28	5 06	Vértess ind.	—	—
Püspöki	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos	9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Bors	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi	10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-keresztes	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi	10 20	5 55	H.-Bago	6 18	2 05
Mező-Peterd	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta	10	—	Sáránd	6 40	2 29
B.-Ujfalva	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértess ér.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp	—	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske.					
Báránd	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	—	—	4 06	5 43	2 57		Derecske	—	—	—	—
P.-Ladány	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	—	—	4 27	6 04	3 26	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 40
Szolnok	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 70
Nagy-Kúta	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55	Szarabcsanak—Dobrest.					
Budapest ér.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04		Vegy. v.	Vegy. v.	Dobrest ind.	Vegy. v.	Vegy. v.
Nagyvárad—Szege.						Szege—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.					
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	—	—	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	—	—	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	—	—
Ósi	10 30	4 41	7 16	—	—	H.-M.-Vásárhely	4 38	11 05	7 50	—	—	Gyula	12 21	6 44	10 01	—	—
Less	10 48	5 01	7 52	—	—	Orosbáza	5 41	11 54	9 20	—	—	Békés-Csaba	2 23	7 18	4 32	—	—
Gyapju	—	—	—	—	—	Csaba	7 00	2 33	4 50	—	—	Kétegyháza	2 54	7 45	5 03	—	—
Cséffa	11 0	5 19	8 29	—	—	Gyula	7 27	3 33	5 26	—	—	Békés-Csaba	3 28	8 21	5 38	—	—
Szalonta	11 26	5 44	8 46	—	—	Sarkad	7 47	3 27	5 56	—	—	Gyula	3 55	8 48	6 05	—	—
Kötegyán	11 46	6 05	9 15	—	—	Kötegyán	7 57	3 39	6 10	—	—	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31	—	—
Sarkad	11 57	6 17	9 31	—	—	Szalonta	8 23	4 10	6 47	—	—	Szombatság-Rogoz—Dobrest.					
Gyula	12 21	6 44	10 01	—	—	Cséffa	8 42	4 34	7 18	—	—		Vegy. v.	Vegy. v.	Dobrest ind.	Vegy. v.	Vegy. v.
Csaba	2 10	7 41	4 44	—	—	Gyapju	—	—	—	—	—	Szombatság-Rogoz ind.	7 55	6 08	—	—	—
Oroház	3 10	9 10	5 50	—	—	Less	9 04	5 00	7 51	—	—	Nánhegyes	8 21	6 34	—	—	—
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	—	—	Osi	9 21	5 19	8 16	—	—	Dobrest	8 37	6 84	—	—	—
Szege	4 35	10 55	7 55	—	—	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31	—	—	Szombatság-Rogoz ér.	—	—	—	—	—
Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.						Vaskóh—Belényes—Nagyvárad						Nagyvárad—Gyoma					
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	—	—	Vaskóh ind.	4 30	2 30	—	—	—	Nagyvárad ind.	5 50	1 54	—	—	—
V.-Velenceze	4 05	2 51	—	—	—	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	—	—	—	Ósi	6 09	2 08	—	—	—
Félic-Füldő	4 32	3 13	—	—	—	Szudrics	5 09	3 12	—	—	—	Uj-Palota	6 24	2 22	—	—	—
Kardó	4 50	3 27	—	—	—	Belényes	5 37	3 52	—	—	—	Gyires	6 41	2 34	—	—	—
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	—	—	—	Sonkolyos	5 58	4 15	—	—	—	Körösszeg	7 02	2 53	—	—	—
Tasádfő	6 07	4 31	—	—	—	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	—	—	—	Szakál	7 39	3 22	—	—	—
Drák-Cséke	6 30	4 45	—	—	—	Borz	6 19	4 37	—	—	—	Nagy-tóti	7 55	3 36	—	—	—
Magyar-Cséke	6 50	4 55	—	—	—	Sólyom	6 35	4 58	—	—	—	Komádi	8 25	3 49	—	—	—
Dusesd	7 05	5 12	—	—	—	Gyanta	6 56	5 19	—	—	—	Iráz	8 42	4 06	—	—	—
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	—	—	—	Hollód	7 10	5 34	—	—	—	Két	9 19	4 31	—	—	—
Hollód	7 58	5 58	—	—	—	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	—	—	—	Vészlő	9 44	4 56	—	—	—
Gyanta	8 12	6 11	—	—	—	Dusesd	7 55	6 34	—	—	—	Szeghalom	10 34	5 47	—	—	—
—	8 38	6 36	—	—	—	Magyar-Cséke	8 07	6 49	—	—	—	Körös-Ladány	11 —	6 05	—	—	—
—	8 53	6 50	—	—	—	Drág-Cséke	8 26	7 17	—	—	—	Déva-Ványa	12 03	6 55	—	—	—
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	—	—	—	Tasádfő	8 40	7 33	—	—	—	Gyoma ér.	12 45	7 40	—	—	—
Sonkolyos	9 18	7 13	—	—	—	Magyar-Gyepes	8 54	7 50	—	—	—	Nagyvárad—Érmihályfalva					
Belényes	10 04	7 47	—	—	—	Kardó	9 27	8 31	—	—	—		Vegy. v.	Sz. v.	Érmihályfalva ind.	Sz. v.	Vegy. v.
Szudrics	10 27	8 09	—	—	—	Félic-Füldő	9 40	8 45	—	—	—	Nagyvárad ind.	6 50	4 10	—	—	—
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	—	—	—	V.-Velenceze	10 01	9 09	—	—	—	B.-Püspöki	7 17	4 26	—	—	—
Vaskóh ér.	11 12	8 49	—	—	—	Nagyvárad ér.	10 11	9 19	—	—	—	Bihar	7 44	4 49	—	—	—
Székelyhid—Margitta						Margitta—Székelyhid						Paptamási	8 13	5 15	—	—	—
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	—	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—	—	—	Gyapoly	8 29	5 30	—	—	—
Apátkeresztur	10 46	8 41	—	—	—	Monos-Petri	4 46	4 56	—	—	—	B.-Diószeg	8 52	5 48	—	—	—
V.-Abrány	11 03	8 55	—	—	—	V.-Abrány	4 57	5 08	—	—	—	Gyapoly	9 07	6 02	—	—	—
Monos-Petri	11 16	9 06	—	—	—	Apátkeresztur	5 13	5 26	—	—	—	Nagykágya	9 40	6 24	—	—	—
Margitta ér.	11 28	9 16	—	—	—	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	—	—	—	Székelyhid	10 08	6 47	—	—	—
Székelyhid—Margitta						Margitta—Székelyhid						Érmihályfalva ér.	10 44	7 21	—	—	—
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	—	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—	—	—	Érmihályfalva—Nagyvárad.					
Apátkeresztur	10 46	8 41	—	—	—	Monos-Petri	4 46	4 56	—	—	—		Sz. v.	Vegy. v.	—	—	—
V.-Abrány	11 03	8 55	—	—	—	V.-Abrány	4 57	5 08	—	—	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	—	—	—
Monos-Petri	11 16	9 06	—	—	—	Apátkeresztur	5 13	5 26	—	—	—	Érselind	5 37	6 00	—	—	—
Margitta ér.	11 28	9 16	—	—	—	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	—	—	—	Székelyhid	6 14	6 23	—	—	—

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 óráig reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelzettek